

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

par numerācijas krāpniecības novēršanas noteikumiem

2021.gada 7.janvārī
Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums	3
II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība	3
1) Pamatojums	3
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	4
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	4

Pielikumā:

Lēmuma projekts "Numerācijas krāpniecības novēršanas noteikumi"

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt tirgus dalībnieku viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Numerācijas krāpniecības novēršanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumu projekts).

Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra Direktīvu Nr.2018/1972/ES par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi (turpmāk – Direktīva), tiek izstrādāts Elektronisko sakaru likums, kas 2020.gada 10.septembrī ir izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē (VSS-765) (turpmāk – Likumprojekts).

Atbilstoši Likumprojektā noteiktajam deleģējumam Regulators izdod noteikumus, kuros nosaka numerācijas krāpniecības pazīmes, kā arī termiņu un kārtību, kādā notiek informācijas apriete starp elektronisko sakaru komersantu (turpmāk – komersants) un Regulatoru un kā konstatē un novērš numerācijas krāpniecību. Regulators vērs uzmanību, ka Noteikumu projekta deleģējumā ir ņemta vērā šobrīd izsludinātā Likumprojekta atbilstošā panta numerācija, kas Likumprojekta pieņemšanas gaitā var mainīties.

Attiecībā uz numerācijas krāpniecības pazīmēm Noteikumu projektā ir iekļautas vairākas numerācijas krāpniecības pazīmes, kas iekļauj dažādas darbības, kad, izmantojot galalietotājam paredzētu elektronisko sakaru pakalpojumu vai numerāciju, tiek veikta numerācijas krāpniecība.

Noteikumu projektā iekļautas prasības un kārtība komersanta un Regulatora darbībām, ja ir konstatēta iespējamā numerācijas krāpniecība, un nosacījumi, kad komersants nekavējoties pārtrauc izsaukumu maršrutēšanu no elektronisko sakaru tīkla vai galiekārtas un piekļuvi numuram vai numuru diapazonam.

Noteikumu projektā papildus norādīts informācijas apjoms, kas jānorāda komersantam, iesniedzot Regulatorā iesniegumu par iespējamo numerācijas krāpniecību.

Plānots, ka Noteikumu projekts stāsies spēkā vienlaikus ar Elektronisko sakaru likumu (Likumprojektu).

Priekšlikumus un komentārus par Noteikumu projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, nosūtot uz adresi Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 vai elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz 2021.gada 7.februārim.

Regulatora sagatavotais Noteikumu projekts ir pievienots šā dokumenta pielikumā.

II Normatīvā akta projekta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

Direktīva paredz vairākus gadījumus, kad Direktīvas normas var nepiemērot, tai skaitā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanā, izsaukumu maršrutēšanā un galalietotāju aizsardzības jautājumos, ja ir konstatēta numerācijas krāpniecība. Līdz ar to būtiski noteikt kritērijus jeb pazīmes, kas ļautu viennozīmīgi noteikt, vai uz katru, atsevišķi izskatītu iespējamās numerācijas krāpniecības gadījumu tiešām var būt attiecināmi šie izņēmuma gadījumi.

Noteikumu projekts izstrādāts, lai turpinātu nodrošināt pasākumus numerācijas krāpniecības novēršanai atbilstoši Likumprojekta un Direktīvas prasībām, kā arī Regulatora un starptautiski konstatētām numerācijas krāpniecības aktualitātēm.

Izvērtējot šobrīd spēkā esošās Regulatora normatīvajos aktos noteiktās normas, Noteikumu projektā ir iekļautas precizētas prasības, kas ir ietvertas Regulatora

2015.gada 3.decembra lēmumā Nr.1/20 "Krāpniecības, izmantojot numerāciju, novēršanas noteikumi".

Noteikumu projekts paredzēts, lai precīzi noteiktu, kādas pazīmes ir numerācijas krāpniecībai un kādos gadījumos, ļaujot Regulatoram sniegt komersantiem atzinumu, kuru komersants pēc tam varēs izmantot pārrunās ar sadarbības partneriem, tai skaitā starpsavienojuma partneriem, lai vienotos par krāpnieciskās noslodzes apmaksas nosacījumiem, vai pārskatot galalietotāja rēķinu atbilstoši Direktīvā noteiktajam.

Noteikumu projektā iekļautās numerācijas krāpniecības pazīmes ir izstrādātas, pamatojoties uz pašlaik spēkā esošā regulējuma pamata un Regulatora pieredzi, veicot numerācijas krāpniecības noslodzes datu analīzi.

Lai veicinātu ātrāku iespējamās numerācijas krāpniecības gadījumu izskatīšanu, Noteikumu projektā iekļauta prasība, kas nosaka minimālo informācijas apjomu, kurš komersantam jāsniedz Regulatoram, iesniedzot iesniegumu par iespējamo numerācijas krāpniecību. Papildus Noteikumu projektā iekļauti Regulatora rīcības termiņi, saņemot iesniegumu par numerācijas krāpniecību.

Vienlaikus Noteikumu projekts paredz, ka komersants informē Regulatoru par izsaukumu sertificēšanas mehānisma izmantošanas uzsākšanu, lai Regulators varētu laicīgi paredzēt nepieciešamās izmaiņas spēkā esošajā normatīvajā regulējumā.

Noteikumu projektā iekļauta prasība, ka komersants nekavējoties pārtrauc izsaukumu maršrutēšanu no elektronisko sakaru tīkla vai galiekārtas un piekļuvi attiecīgajam numuram vai numuru diapazonam, ja komersants ir konstatējis krāpniecību, un nekavējoties pārtrauc izsaukumu maršrutēšanu, ja komersants konstatējis, ka izsaukumi no publiskā telefonu tīkla numuriem, kurus izmanto galalietotāji šī komersanta tīklā, tiek maršrutēti no cita komersanta tīkla. Šī prasība ir paredzēta, lai pēc iespējas ātrāk apturētu iespējamo numerācijas krāpniecību, minimizējot radītos zaudējumus un negatīvās sekas.

Vienlaikus ir pārskatīta un pielāgota Noteikumu projektā izmantotā terminoloģija, lai tā atbilstu Direktīvā un Likumprojektā izmantotajai.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Noteikumu projekta izstrādē netika iesaistītas citas institūcijas.

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

Noteikumu projektā ietvertais regulējums ietekmēs elektronisko sakaru komersantus.

Priekšsēdētājs

R. Irlis

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

Numerācijas krāpniecības novēršanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Elektronisko sakaru
likuma 58.panta pirmo daļu un
likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu
regulatoriem” 25.panta pirmo daļu

1. Numerācijas krāpniecības novēršanas noteikumi (turpmāk – noteikumi) nosaka numerācijas krāpniecības (turpmāk – krāpniecība) pazīmes, kā arī termiņu un kārtību, kādā notiek informācijas aprīte starp elektronisko sakaru komersantu (turpmāk – komersants) un Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisiju (turpmāk – Regulators) un kā konstatē un novērš krāpniecību.
2. Par krāpniecību uzskatāma darbība, izmantojot galalietotājam paredzētu pakalpojumu vai numerāciju, kas atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:
 - 2.1. pilnīga vai daļēja izsaucošā numura izmaiņšana, izņemot, ja pamatformātā saņemtam numuram pievieno valsts kodu, kas piešķirts saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem;
 - 2.2. izsaukuma uzsākšana no nacionālā numura vai izsaukuma maršrutēšana vai saņemšana uz nacionālo numuru, kas nav aktivizēts vai izmantots elektronisko sakaru tīklā Latvijas Republikā, izņemot viesabonēšanu un numura eksteritoriālu izmantošanu;
 - 2.3. izsaukuma veikšana no numura vai izsaukuma maršrutēšana vai saņemšana uz numuru, uz kuru numerācijas lietošanas tiesības nav piešķirtas nevienam komersantam;
 - 2.4. īsziņas vai multivides īsziņas (turpmāk – īsziņa) nosūtīšana no numura vai īsziņas maršrutēšana vai saņemšana uz numuru, uz kuru numerācijas lietošanas tiesības nav piešķirtas nevienam komersantam;
 - 2.5. komersants galalietotājam lietošanā nodod numuru, uz kuru tam nav piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības vai ir anulētas numerācijas lietošanas tiesības;
 - 2.6. komersants nodrošina numura saglabāšanas pakalpojumu numuram, uz kuru Regulators nav piešķīris vai ir anulējis numerācijas lietošanas tiesības;
 - 2.7. numerācijas lietošanas tiesības uz numuru izmanto trešā persona bez komersanta, kuram konkrētās numerācijas lietošanas tiesības ir piešķirtas, piekrišanas;
 - 2.8. izsaukums ir veikts vai īsziņa ir nosūtīta, pieļaujot nepareizu numerācijas izmantošanu;
 - 2.9. darbības rezultātā atbilstoši šo noteikumu 3.punktam rodas nelietderīga vai mākslīga noslodze, un tā atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:
 - 2.9.1. neatbildēto izsaukumu radīšana no ārvalsts numura vai numuriem;
 - 2.9.2. neatbildēto izsaukumu radīšana no ārvalsts vai nacionālā numura, uz kuru veicot izsaukumu piemēro paaugstinātas maksas tarifu vai tarifu, kas vairākkārtīgi pārsniedz cita Latvijas Republikas komersanta līdzvērtīga elektronisko sakaru pakalpojuma tarifa augšējo robežu;
 - 2.9.3. veikti izsaukumi uz Latvijas Republikas vai ārvalstu numuriem, kuriem tiek piemērots paaugstinātas maksas tarifs;
 - 2.9.4. izsaukumi tiek saņemti no numura, uz kuru veicot izsaukumu nav iespējams veikt savienojumu, vai izsaukumu saņem cits galalietotājs;

- 2.9.5. izsaukuma vai īsziņas maršrutēšanā valsts koda piederība neatbilst publiskā mobilā telefonu tīkla valsts koda piederībai;
 - 2.9.6. no numura veikto izsaukumu vai nosūtīto īsziņu skaits vairākkārtīgi pārsniedz uz numuru saņemto izsaukumu vai īsziņu skaitu;
 - 2.9.7. uz numuru saņemto izsaukumu vai īsziņu skaits vairākkārtīgi pārsniedz no numura veikto izsaukumu vai nosūtīto īsziņu skaitu;
 - 2.9.8. izsaukums ir veikts vai saņemts uz vai no numura, kuram ir noteikts lietošanas ierobežojums – iespēja tikai veikt izsaukumu vai iespēja tikai saņemt izsaukumu;
 - 2.9.9. īsziņa ir nosūtīta vai saņemta uz vai no numura, kuram ir noteikts lietošanas ierobežojums – iespēja tikai nosūtīt īsziņu vai iespēja tikai saņemt īsziņu;
 - 2.9.10. galalietotājs, veicot izsaukumu, saņem automatiska atbildētāja atbildi un pēc izsaukuma uzsākšanas notiek no galalietotāja neatkarīga izsaukuma pārtraukšana;
 - 2.9.11. vienveidīgi izsaukumi veikti vai īsziņas nosūtītas saskaņā ar izsaukuma uzsākšanas vai īsziņas nosūtīšanas vietas valsts laiku no pirmdienas līdz piektdienai, no plkst. 22.00 līdz 8.00, sestdienās, svētdienās vai svētku dienās, vai citā galalietotājam neraksturīgā laikā;
 - 2.9.12. vienveidīgi izsaukumi vai īsziņas saņemtas saskaņā ar izsaukuma vai īsziņas saņemšanas vietas valsts laiku no pirmdienas līdz piektdienai, no plkst. 22.00 līdz 8.00, sestdienās, svētdienās vai svētku dienās, vai citā galalietotājam neraksturīgā laikā;
 - 2.9.13. noslodzi rada pieslēguma punktam pievienota galiekārta;
 - 2.9.14. izsaukuma laikā, to nepārtraucot, no izsaucošā numura tiek veikts jauns izsaukums uz to pašu vai citu izsaucoamo numuru;
 - 2.9.15. izsaukuma laikā, to nepārtraucot, uz izsaucoamo numuru tiek saņemts jauns izsaukums no tā paša vai cita izsaucošā numura;
 - 2.9.16. izsaukumi no nacionāliem numuriem tiek saņemti no ārvalsts komersanta elektronisko sakaru tīkla.
3. Nelietderīga vai mākslīga noslodze ir vismaz vienas stundas laikā veikti, maršrutēti vai saņemti izsaukumi, kā arī nosūtītas, maršrutētas vai saņemtas īsziņas, kas atbilst vismaz vienai no šādām pazīmēm:
- 3.1. izsaukumi vai īsziņas ir vienveidīgi, ko raksturo šādi parametri:
 - 3.1.1. izsaukuma ilgums;
 - 3.1.2. izsaukuma veikšanas vai īsziņu nosūtīšanas regularitāte un apjoms uz numuru vai numuriem;
 - 3.1.3. izsaukuma vai īsziņu saņemšanas regularitāte un apjoms uz numuru vai numuriem;
 - 3.2. izsaukumi ir veikti galalietotājam neraksturīgā apjomā, kas nav noteikts elektronisko sakaru pakalpojuma līgumā, vai izmantojot papildu pakalpojumu (izsaukuma pāradresācija; iespēja izsaukuma laikā, to nepārtraucot, atbildēt uz citu izsaukumu; savienojums vienlaicīgi ar vairākiem galalietotājiem), kas palielina komersanta kopējo noslodzes apjomu;
 - 3.3. izsaukumi ir saņemti galalietotājam neraksturīgā apjomā, kas nav noteikts elektronisko sakaru pakalpojuma līgumā, vai izmantojot papildu pakalpojumu (izsaukuma pāradresācija; iespēja izsaukuma laikā, to nepārtraucot, atbildēt uz citu izsaukumu;

- savienojums vienlaicīgi ar vairākiem galalietotājiem), kas palielina komersanta kopējo noslodzes apjomu;
- 3.4. īsziņas ir nosūtītas galalietotājam neraksturīgā apjomā, kas nav noteikts elektronisko sakaru pakalpojuma līgumā, vai izmantojot automātisku īsziņu nosūtīšanu vienlaicīgi vairākiem galalietotājiem, kas palielina komersanta kopējo noslodzes apjomu.
 4. Komersants iesniegumu par iespējamo krāpniecību (turpmāk – iesniegums), kurai nepieciešama izvērtēšana, kopā ar iespējamās krāpniecības noslodzes datiem un informāciju par maršrutēšanas pārtraukšanu iesniedz Regulatoram 10 darbdienu laikā no iespējamās krāpniecības konstatēšanas brīža, nosūtot to rakstveidā vai uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv.
 5. Komersants informāciju par iespējamo krāpniecību, kurai nav nepieciešama izvērtēšana, 10 darbdienu laikā no iespējamās krāpniecības konstatēšanas brīža nosūta Regulatoram uz elektroniskā pasta adresi fraud@sprk.gov.lv.
 6. Komersants noslodzes datus nosūta Regulatoram, iekļaujot vismaz šādu informāciju:
 - 6.1. numurs vai numuri, no kuriem veikti izsaukumi;
 - 6.2. numurs vai numuri, uz kuriem veikti izsaukumi;
 - 6.3. izsaukuma uzsākšanas laiks;
 - 6.4. izsaukuma pabeigšanas laiks vai izsaukuma ilgums;
 - 6.5. elektronisko sakaru tīkli un to īpašnieki, no kuriem saņemti izsaukumi;
 - 6.6. elektronisko sakaru tīkli un to īpašnieki, uz kuriem maršrutēti izsaukumi;
 - 6.7. cita informācija, kuru komersants uzskata par nepieciešamu.
 7. Regulators pēc iesnieguma saņemšanas 10 darbdienu laikā:
 - 7.1. noskaidro, kuram komersantam ir piešķirtas numerācijas lietošanas tiesības uz numuriem, kas ir iesaistīti iespējamā krāpniecībā;
 - 7.2. ja nepieciešams, informē par iesniegumu un pieprasa noslodzes datus komersantam, kura numerācijas lietošanas tiesības ir izmantotas iespējamā krāpniecībā vai kurš maršrutēja šos izsaukumus, pieprasījumu nosūtot elektroniski komersanta kontaktpersonai saistībā ar krāpniecības jautājumiem, vienlaicīgi nosūtot arī rakstveidā uz komersanta juridisko adresi;
 - 7.3. informē iesnieguma iesniedzēju par tālāko Regulatora rīcību.
 8. Šo noteikumu 7.2.apakšpunktā minētais komersants Regulatora noteiktajā termiņā sniedz atbildi par krāpniecības jautājumiem, nosūtot to rakstveidā vai elektroniski uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv.
 9. Regulators izvērtē un sniedz komersantam, kas iesniedza iesniegumu, vērtējumu par iespējamās krāpniecības atbilstību krāpniecības pazīmēm, analizējot Regulatora rīcībā esošo informāciju, tai skaitā komersanta noslodzes datus.
 10. Komersants nekavējoties pārtrauc izsaukumu maršrutēšanu no elektronisko sakaru tīkla vai galiekārtas un piekļuvi attiecīgajam numuram vai numuru diapazonam, ja komersants ir konstatējis krāpniecību.
 11. Komersants nekavējoties pārtrauc izsaukumu maršrutēšanu, ja komersants ir konstatējis, ka izsaukumi no publiskā telefonu tīkla numuriem, kurus izmanto galalietotāji šī komersanta elektronisko sakaru tīklā, tiek maršrutēti no cita komersanta elektronisko sakaru tīkla, izņemot viesabonēšanu.
 12. Komersants pārtraucot izsaukumu maršrutēšanu, piekļuvi attiecīgajam numuram vai numuru diapazonam, tehnisko iespēju robežās, informē par to galalietotāju, kuram lietošanā nodots attiecīgais numurs.

13. Ja komersants maina komersanta kontaktpersonu saistībā ar krāpniecības jautājumiem, komersants 10 darbdienu laikā iesniedz Regulatoram precizētu informāciju, norādot kontaktpersonas vārdu un uzvārdu, tālruni, kā arī elektroniskā pasta adresi.
14. Ja komersants sāk izmantot izsaukumu sertificēšanas mehānismus (piemēram, STIR¹/SHAKEN²) viņš par to paziņo Regulatoram 10 darbdienu laikā.
15. Atzīt par spēku zaudējušu Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2015.gada 3.decembra lēmumu Nr.1/20 “Krāpniecības, izmantojot numerāciju, novēršanas noteikumi” (Latvijas Vēstnesis, 2015, 240.nr.; 2016, 228.nr.; 2019, 29.nr.).
16. Šie noteikumi stājas spēkā vienlaikus ar Elektronisko sakaru likumu.

Informatīvā atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

Šajos noteikumos ir iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra Direktīvas 2018/1972/EK par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi.

Priekšsēdētājs

R. Irklis

¹ angļu val. – Secure Telephony Identity Revisited

² angļu val. – Signature-based Handling of Asserted information using tokens